

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ ΣΤΗΝ ΕΚΘΕΣΗ

Α' ΛΥΚΕΙΟΥ

25\11\2017

Τα παιδιά μελετούν , αλλά δεν κατανοούν

«Πολλές φορές διαβάζω και δεν καταλαβαίνω .Όταν τα κείμενα είναι αρχαία με νέα ελληνικά μαζί , μου φαίνονται πολύ περίεργα . Δυσκολεύομαι να καταλάβω , θέλει πολύ ανάλυση», απαντάει σε σχετική ερώτηση η Ελ., μαθήτρια της Γ΄ Λυκείου. Επίσης ο Β. , μαθητής Γ΄ Λυκείου , δηλώνει : «Εκτός σχολείου δε μ' αρέσει να διαβάζω .Αν εξαιρέσω τα μαθήματα που μ' ενδιαφέρουν για τις Πανελλαδικές , χρειάζομαι συνήθως αρκετό χρόνο να κατανοήσω ένα κείμενο». Τέλος ο Στ., μαθητής Β΄ Λυκείου , αναφέρει : «Δυσκολεύομαι να γράψω . Δεν έχω ιδέες ή όταν έχω , δεν μπορώ να τις αναπτύξω . Έκθεση , πάω φροντιστήριο , μαθαίνω "πακέτα λέξεων" , τα γράφω. Άλλα βιβλία , σχεδόν ποτέ . Προτιμώ ταινίες».

Όταν τέθηκε το ερώτημα στους εκπαιδευτικούς , αν τα παιδιά καταλαβαίνουν όταν μελετούν , οι απαντήσεις ήταν κατηγορηματικά αρνητικές. Τα παιδιά είναι αρνητικά μπροστά στο συνεχές κείμενο . Βαριούνται και φοβούνται . Η λεξιπενία είναι ιδιαίτερα αισθητή , ενώ πρόβλημα υπάρχει τόσο στην κατανόηση , όσο και στην ορθογραφία . Το επίπεδο εγγραμματισμού διαρκώς υποβαθμίζεται στην Ελλάδα . Βέβαια , αντίστοιχη περιγράφεται η κατάσταση και στα δημόσια σχολεία της Γαλλίας , όπου μάλιστα καταργήθηκε η συγγραφή δοκιμίου από τους μαθητές , επειδή αδυνατούσαν οι περισσότεροι να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις αυτού του είδους λόγου.

Οι ειδικοί αποδίδουν το πρόβλημα σε πολλούς παράγοντες . Αρχικά στο οικογενειακό περιβάλλον . Τα παιδιά δεν είναι μυημένα στη λογοτεχνία , καθώς το περιβάλλον τους δεν ευνοεί συνήθως τη φιλιαναγνωσία . «Ούτε εφημερίδα δε διαβάζουν τα παιδιά μας , πράγμα που αποτυπώνεται και στο γράψιμό τους» , αναφέρει μία μητέρα εφήβου. Οι εκπαιδευτικοί , παραδέχονται πως ευθύνονται κι αυτοί , καθώς αρκετές φορές «κατεβάζουν τον πήχη». Φυσικά , το πρόβλημα επιδεινώνεται και από τον μεγάλο όγκο της διδακτέας ύλης , ο οποίος είναι αντιστρόφως ανάλογος με τον διαθέσιμο χρόνο . Επίσης , διάφοροι πειραματισμοί στην εκπαίδευση και η απουσία συνέχειας ευθύνονται για τη φθίνουσα πορεία του εγγραμματισμού. Ίσως όμως φταίει και η εικόνα , το Διαδίκτυο , τα greeklish και γενικότερα οι νέοι τρόποι επικοινωνίας , στους οποίους έχουν **εθιστεί** τα παιδιά μας . Έχοντας εξοικειωθεί με το επιφανειακό , αδυνατούν να επεξεργαστούν ένα κείμενο και να αποκωδικοποιήσουν τα μηνύματά του .

«Η ικανότητα του μαθητή να διαβάζει , να κατανοεί και να συνθέτει κείμενα διαφορετικού είδους , η έννοια δηλαδή του εγγραμματισμού , στη σχολική κοινότητα δεν έχει κατακτηθεί από την πλειονότητα των παιδιών», επισημαίνουν αρκετοί καθηγητές Πανεπιστημίου. «Αυτό δεν είναι μόνο **απόρροια** του δύσκολου λεξιλογίου , αλλά και της εσωτερικής δομής και διάρθρωσης του κειμένου . Όσο απομακρυνόμαστε από τον αφηγηματικό λόγο και εισάγεται στα σχολικά εγχειρίδια ο επιστημονικός , έστω απλοποιημένος , τόσο δυσχεραίνει η προσπάθεια κατανόησης . Τα παιδιά μας δεν υστερούν σε νοημοσύνη. Ορισμένες φορές όμως καλούνται να διαχειριστούν "ύλη" , που

είναι δύσκολη για τον μέσο μαθητή , ενώ ο διαθέσιμος χρόνος αποτελεί πλέον αγαθό σε ανεπάρκεια» , **διατείνονται** οι ειδικοί.

Επομένως , κρίνεται αναγκαίο να εστιάσουμε στην ικανότητα του παιδιού να κατανοεί τις ερωτήσεις , να δίνει απαντήσεις , αλλά και να διατυπώνει το ίδιο ερωτήσεις . Να επεξεργάζονται με αυτονομία τα δεδομένα του και να αντιλαμβάνεται τις μεταξύ τους σχέσεις.

Σε ό,τι αφορά τους εκπαιδευτικούς οι ειδικοί επισημαίνουν ότι είναι απαραίτητη η συνεχής επιμόρφωσή τους . Επίσης , είναι αναγκαίος ο σωστός προγραμματισμός , με βάση τον οποίο θα υλοποιούνται οι **καινοτομίες** στην εκπαίδευση , στο πλαίσιο των προκλήσεων της εποχής.

Ωστόσο, δε θα πρέπει να παραγνωρίσουμε και το ρόλο των γονέων , οι οποίοι οφείλουν να υποστηρίξουν την προαγωγή της γνώσης . «Μιλώντας από την αρχή στο παιδί επεξηγηματικά , ερμηνευτικά και σχολιαστικά , όχι μόνο καθοδηγητικά . Εμπλεκόμενοι στην εκπαιδευτική διαδικασία , εκθέτοντάς το σε προσλαμβάνουσες , ανάλογα με την ηλικία του» , συμπληρώνουν οι ειδικοί.

B. Χρυσοστομίδου, εφ . Η Καθημερινή , 2013 (διασκευή)

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ:

A. Σε ποιες αιτίες , σύμφωνα με τη συγγραφέα του κειμένου, αποδίδουν οι ειδικοί την αδυναμία των μαθητών να κατανοήσουν ένα κείμενο;(60-80λέξεις)

Μονάδες 10

B 1. Ποιες προσπάθειες πρέπει να γίνουν , σύμφωνα με το κείμενο , ώστε να κατακτηθεί ο «εγγραμματισμός» από τους μαθητές;(60-80λέξεις)

Μονάδες 10

B 2. « Η ικανότητα του μαθητή.....οι ειδικοί» : Να εντοπίσετε τα δομικά μέρη της παραγράφου και τον τρόπο ανάπτυξης . Να δικαιολογήσετε την απάντησή σας .

Μονάδες 5

B 3. Να δηλώσετε τη σημασία των παρακάτω διαρθρωτικών λέξεων με τις οποίες επιτυγχάνεται η συνοχή του κειμένου : **Βέβαια , Αρχικά , Επίσης , Επομένως , Ωστόσο.**

Μονάδες 2,5

B 4. Να γράψετε τα συνώνυμα των λέξεων : **υποβαθμίζεται , εθιστεί , δυσχεραίνει , διατείνονται , απόρροια , καινοτομίες .**

Μονάδες 6

B 5. Να γράψετε τα αντώνυμα των λέξεων και να δημιουργήσετε από μία πρόταση για καθένα από αυτά: **υποβαθμίζεται , επιδεινώνεται , εγγραμματισμός, απαραίτητη , γνώσης.**

Μονάδες 7,5

B 6. « Η έννοια του εγγραμματισμού δεν έχει κατακτηθεί από την πλειονότητα των παιδιών» : Να αναγνωρίσετε το είδος της σύνταξης , να αιτιολογήσετε την επιλογή του συγγραφέα και να τη μετατρέψετε στην αντίθετη .

Μονάδες 5

Β 7. Να επισημάνετε ποιες από τις παρακάτω προτάσεις και φράσεις του κειμένου χρησιμοποιούνται με δηλωτική και ποιες με συνυποδηλωτική σημασία :

«κατεβάζουν τον πήχη» , «φθίνουσα πορεία του εγγραμματισμού», « τα παιδιά μας δεν υστερούν σε νοημοσύνη».

Μονάδες 3

Γ. Ευαισθητοποιημένοι από το άρθρο που διαβάσατε , αποφασίζετε να γράψετε και εσείς ένα άρθρο για τη σχολική σας εφημερίδα στο οποίο αναλύετε τους παράγοντες που οδηγούν στον αναλφαβητισμό καθώς και τις συνέπειες που προκαλούν σε ατομικό και συλλογικό επίπεδο.(300-400λέξεις)

Μονάδες 50

ΕΥΚΚΛΕΙΔΗΣ

Ενδεικτικές απαντήσεις :

A.

- Το οικογενειακό περιβάλλον δεν ευνοεί τη φιλιαναγνωσία και δεν μυεί τα παιδιά στη λογοτεχνία.
- Οι εκπαιδευτικοί δεν έχουν υψηλές απαιτήσεις από τους μαθητές.
- Ο όγκος της διδακτέας ύλης είναι μεγάλος.
- Ο διαθέσιμος χρόνος για μελέτη από τους μαθητές είναι αγαθό σε ανεπάρκεια.
- Γίνονται πειραματισμοί στην εκπαίδευση.
- Η εικόνα , το Διαδίκτυο , τα greeklish, οι τρόποι επικοινωνίας δεν ευνοούν τον εγγραμματοισμό.
- Το δύσκολο λεξιλόγιο και η εσωτερική δομή και διάρθρωση του κειμένου δυσχεραίνει την προσπάθεια κατανόησης.

B 1.

- Να εξασκηθούν τα παιδιά ώστε να κατανοούν τις ερωτήσεις , να δίνουν απαντήσεις και να αυτενεργούν.
- Οι εκπαιδευτικοί να επιμορφώνονται συνεχώς .
- Το υπουργείο με βάση το σωστό προγραμματισμό , να υλοποιεί καινοτομίες .
- Οι γονείς να υποστηρίζουν την προαγωγή των παιδιών τους , να επεξηγούν , να τα φέρνουν σε επαφή με παραστάσεις , εμπλουτίζοντας τις γνώσεις τους.

B2. Θεματική περίοδος : «Η ικανότητα του μαθητή ...Πανεπιστημίου.

Λεπτομέρειες : «Αυτό δεν είναι μόνοοι ειδικοί.

Κατακλείδα : δεν έχει

Η παράγραφος αναπτύσσεται με αιτιολόγηση , καθώς στις λεπτομέρειες αιτιολογείται η θεματική περίοδος , δηλαδή η αδυναμία των παιδιών να κατανοούν ένα κείμενο.

B 3. Βέβαια = βεβαίωση

Αρχικά = χρονική σειρά

Επίσης = προσθήκη

Επομένως = συμπέρασμα

Ωστόσο = αντίθεση

B 4. Υποβαθμίζεται = μειώνεται

Εθιστεί = συνηθίσει

Δυσχεραίνει = δυσκολεύει

Διατείνονται= υποστηρίζουν

Απόρροια = αποτέλεσμα , απότοκο

Καινοτομίες = νεωτερισμοί

B 5. υποβαθμίζεται ≠ αναβαθμίζεται

επιδεινώνεται ≠ καλύτερεύει
εγγραμματισμός ≠ αναλφαβητισμός
απαραίτητη ≠ άχρηστη
γνώσης ≠ άγνοιας

β 6. « Η έννοια του εγγραμματισμού δεν έχει κατακτηθεί από την πλειονότητα των παιδιών»

Η σύνταξη είναι παθητική , γιατί δίνεται έμφαση στο αποτέλεσμα της ενέργειας .
Ενεργητική θα γίνει ως εξής: « Η πλειονότητα των παιδιών δεν έχει κατακτήσει την έννοια του εγγραμματισμού»

β 7. «κατεβάζουν τον πήχη» : συνυποδηλωτική σημασία
«φθίνουσα πορεία του εγγραμματισμού» : συνυποδηλωτική σημασία
«τα παιδιά μας δεν υστερούν σε νοημοσύνη» : δηλωτική σημασία

Γ. Παραγωγή λόγου

Τίτλος του άρθρου : Η μάχη ενάντια στον αναλφαβητισμό

Πρόλογος

Οι δύο πρώτες δεκαετίες του 21^{ου} αιώνα χαρακτηρίζονται από την αλματώδη ανάπτυξη της τεχνολογίας και την εντυπωσιακή πρόοδο της επιστήμης . Η εκπληκτική συσσώρευση γνώσεων , η ταχύτητα με την οποία διαδίδονται από τη μία άκρη του κόσμου στην άλλη με τη βοήθεια των προηγμένων μέσων επικοινωνίας , διαμορφώνουν έναν κόσμο με απεριόριστες δυνατότητες . Ωστόσο , το φαινόμενο του αναλφαβητισμού βρίσκεται πάντοτε στο προσκήνιο , καθώς σύμφωνα με μελέτες πολλοί δεν έχουν ολοκληρώσει την υποχρεωτική εννιάχρονη εκπαίδευση.

Κύριο μέρος

Α΄ Ζητούμενο : Αίτια αναλφαβητισμού

- Το υποβαθμισμένο οικονομικό και μορφωτικό επίπεδο της οικογένειας
- Οι γνωστικές ανισότητες και διακρίσεις
- Οι ανεπάρκειες και αδυναμίες του εκπαιδευτικού συστήματος
- Οι πόλεμοι και η οικονομική καθυστέρηση

Β΄ Ζητούμενο : Επιπτώσεις

Σε ατομικό επίπεδο

- Περιορίζει την ανεξαρτησία του ατόμου
- Επιδεινώνει τη θέση του ατόμου στην ανταγωνιστική αγορά εργασίας
- Απειλεί τα άτομα με κοινωνικό αποκλεισμό
- Περιορίζει την ικανότητα του ατόμου να κατανοεί και να ερμηνεύει την πραγματικότητα .

Σε κοινωνικό επίπεδο

- Αποτελεί τροχοπέδη για την οικονομική πρόοδο
- Ευνοεί την εμφάνιση φαινομένων βίας , φανατισμού.

- Υπονομεύει τη δημοκρατική λειτουργία των κοινωνιών , η οποία προϋποθέτει κριτικά σκεπτόμενους και ενεργούς πολίτες.
- Αποκαλύπτει το χαμηλό επίπεδο πολιτιστικής ζωής

Επίλογος

Συμπερασματικά , η μάχη ενάντια στον αναλφαβητισμό δεν είναι εύκολη υπόθεση, αλλά αποδεικνύεται αναγκαία για την πρόοδο του ανθρώπου κα των κοινωνιών. Βασική προϋπόθεση της Πολιτείας είναι να εκπληρώνει την υποχρέωσή της για εξασφάλιση δωρεάν δημόσιας παιδείας σε όλους τους πολίτες , καθώς το στοιχειώδες δικαίωμα στη μόρφωση δεν πρέπει να εκλείπει στον 21^ο από κανέναν .

ΕΥΚΚΛΕΙΔΗΣ